

A skandináviai magyar irodalmi élet szervez je

Jónak születtem, jobb már nem lehettem, járom az utam - ezt választotta jelmondatául Tar Károly író.

A 74 éves művész a svédországi Lundban él, onnan szervezi a skandináviai magyar irodalmi életet. Folyóirata, az Ághegy népes alkotói gárdát gyűjtött maga köré. Az Ághegy-Liget Baráti Társaság pedig a svédországi magyar szellemi élet talán legrangosabb központja. Az irodalmár a közelmúltban Budapesten járt, találkozott a közönséggel. Az Írószövetségben beszélgetett Molnár Pállal.

- Minden igyekezetünk abban van, hogy híd szerepünket betöltsük és az Ághegy éppen azért a skandináviai magyar alkotók műhelye, de olyan formán, hogy mi fordíthatunk az ott élők irodalmából és ezt tesszük Norvégiában, Dániában, Svédországban is. Az Ághegy ezelőtt kilenc évvel alakult és a Magyar Liget című családi lapból nőtte ki magát, annak volt irodalmi melléklete. Akkor észrevettem, hogy van annyi alkotónk, hogy eltarthat egy folyóiratot, de ezt nem anyagiakra gondolom, mert az anyagiakban abszolút nem tudja eltartani, és csodával határos, hogy kilenc éve még létezik. Semmiféle támogatásban nem részesülünk. A tervem az, hogy tíz kötetessé növelem azt a kiadvány sort, ami egy-egy kötetbe foglalt öt-öt számot jelent és akkor az ottani alkotók antológiája lesz. Olyanféleképpen, hogy magában foglalja azokat is, akik előttünk jártak, akik ott nyomot hagytak és azokat is, akiket mi fedezünk fel. Például Rügyek című rovatban.

- *És miből tapasztalható, hogy az Európai Unióban együtt vagyunk?*

- Az onnan tapasztalható, hogy az a segítség, amit megbecsülésnek érzek és kérek és úgy nevezek, hogy *a haza éltető figyelme* az mindörökké, minden alkalommal megnyilatkozik abban, hogy például az Ághegy egyes köteteinek megjelenésekor helyet kapunk az ottani követségeken és immár Stockholmban több alkalommal, de Oslóban és Koppenhágában is bemutathattuk a követség segítségével, és ez óriási segítséget jelent.

- *Ennél nagyobb vagy kisebb hatást gyakorol a közös kibertér.*

- Igen. Az Ághegy először az interneten jelenik meg, nyilván az ingyenes és éppen azért. És aztán az általam alakított Ághegy Liget Baráti Társaság segítségével nyomtatjuk időnként öt-öt számot, mint mondtam, így évente, kétfévente jelenünk meg. Internet nélkül pedig semmik vagyunk. És most sikerült éppen Sándor Attila segítségével megújítanunk a honlapunkat, amely most már valóban olvasható is. Mert eddig csak pdf-ben jelent meg, és csak úgy volt olvasható, ahogy én azt nyomdába adtam: a páros és páratlan oldalakat nehezen találta meg az olvasó, tehát nehezen volt olvasható az Ághegy.

- *Érzékeli-e, hogy a skandináviai magyar írók szerves részei a magyar szellemi életnek?*

- Annyiban szerves részei, ha észreveszik őket. Most már én is azon vagyok, hogy észrevegyék őket. Például Szente Imre, aki közöttünk a legidősebb, hát már bizonyos elismerésben is részesült vagy Sulyok Vincéről is tudnak. És munkatársamról, Kovács katáng Ferencről is beszélhetünk, hiszen nemcsak nyugaton, de szülőföldjén Nyírségben, és itt Pesten is ismerik már sokoldalú munkásságát. Én magam is azért munkálkodom és jelenek meg mindenféle ilyen megmérettetésen, például az Írószövetség valamiféle versenyén, vagy teszem azt az aradi irodalmi regény pályázatán és a Váradíj lap verspályázatán. Ezeket díjakat is nyertem. Ez nemcsak magamért, de azért, hogy kissé magamhoz tudjam vonni azokat, akikkel dolgozom.

- *Elképzelhető-e, hogy a svéd királyságban vagy a dán királyságban élő magyar írók szellemi impulzust adnak a Magyar Köztársaságban élő íróknak?*

- Óh, ezt nem hiszem. Ehhez nyilván, hogy magasabb színvonal kell. Nem mintha lebecsülném a mi színvonalunkat. De olyan nagyhatású nem lehet, mert számban is kevesebbek vagyunk, tematikánk is egészen más, mert északabbra vagyunk, és annak az országnak az életét kell tükröznünk, ahol élünk.

- *Az ön gyökerei kolozsváriak. Elképzelhető-e, hogy valahogyan, akár a kibertér felhasználásával az erdélyi, a felvidéki, a délvidéki, a skandináviai, az amerikai irodalom még jobban egységesüljön, mint ahogy most ezt tapasztaljuk?*

- Igen, egységesülhet nyilván, de nem tudom, hogy ez szükséges-e egyáltalán. Mert semmiféle szervezetséget nem bír meg az alkotás. Ettől eltekintve híve vagyok például annak, mert kevesen tudják, hogy a svéd írószövetségben ez idáig tizenegy magyar alkotó van, és azon kívül többen vannak olyanok, akik megérdemelnék hogy ott legyenek, csak nem érdeklődnek a szervezetség iránt. Ami a Kárpát-medencénket illeti, abban is kezdő lépéseket tettünk: A napokban éppen lesz egy találkozó, ahol szlovák és magyar kiadóval, egy anyaországi kiadóval az Árkáddal meg más érdeklődőkkel, tehát Kárpát-medenceiekkel együtt mutatkozunk be. Bemutatjuk folyóiratainkat is. Ez egy olyan együttműködés, ami talán felhívja majd a figyelmet arra, hogy ezek a kis folyóiratok is élnek annak ellenére, hogy támogatásban nem részesülnek. Az Ághegy azt hiszem jó példa arra, hogy lehet irodalmat, folyóiratot pénz nélkül is létrehozni, megtartani, folytatni, dolgozni vele, hogyha van erre igény, ha van erre szolgálat, és egyelőre ott nálunk van még, nem halt ki. Tudom, hogy Erdélyben, Szlovákiában, Kárpátalján úgyszintén a szolgálat élteti nemcsak az irodalmat, hanem általában azt, amit annak nevezünk, hogy a magunk megtartása, megmaradása. Mi is oda tartozunk egyelőre lelkiileg, hogy úgy mondjam. Gyakorlatilag, éppen a szervezéshez szükséges anyagiak hiánya miatt ez szinte lehetetlen, azért, mert utazni sem tudunk.

- *Dehát most itt van a magyarok fővárosában, Budapesten.*

- Most itt vagyok, mert szabadságon vagyok úgymond nekem is jár egy ennyi. És akkor ezt használom fel, hogy az ismeretségünk bővüljön.

- *A haza éltető figyelme, gyakorolhatná ezt erőteljesebben is Budapest?*

- Persze, persze, de ilyenkor mindig előkerülnek az anyagiak, hogy miként. Azt hiszem, hogy nemcsak az anyagiakon múlik. Például olyan apró dolgon, mint az, hogy a Szépirodalmi Figyelő, észrevegyen bennünket.

- *Dehát ezt a rendezvényt éppen ez a folyóirat hozta tető alá.*

- Tévedtem? De ennek meg kellene nyilvánulnia abban, hogy láttassanak, észrevetessenek. Ennyi. Ez sikerült Csehszlovákiában, vagy akár Amerikában is, ott észrevettek a megfelelő magyar folyóiratok. Az anyaországban kevésbé.

- *Mi ad okot mégis az optimizmusra?*

- Talán az, hogy van mögöttem immár 350-360 munkatársból álló közösség. Alkotóknak nevezem. És nyílvántartom őket irodalmi, képzőművészeti, zenei és más érdeklődésük szerint. A göteborgi opera magyar táncosait is alkotóknak nevezhetem, és az alkotók talán arra bíztatnak, hogy folytatnunk kell munkánk, mert szükség van rá. Másik ösztönzőnk az, hogy ez a kötelességünket. Svédországban harmincöt magyar egyesület van. Ezeknek a magyar egyesületeknek a művelődési munkája vagy közművelődési tevékenysége úgy tekintem, hogy nagyrészen az értelmiségiectől függ. Nagyon érdekes hogy az a több mint háromszáz alkotó nemigen tartozik egyik magyar egyesülethez se. De általunk, mert a mi egyesületünk az Ághegy-Liget Baráti Társaság is tagja ennek a szövetségnek, tehát a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének, ezáltal valahogy mind odatartoznak. Következő lépés az lenne, hogy az értelmiségeket közművelődési munkára is hasznosítsuk. Tehát tartunk például könyvbemutatókat, hiszen nálunk is születnek könyvek. Ághegy Könyvek névvel könyvsorozatot indítottunk, anyagiak híján a a semmiből, és most éppen kaptam a hírt, hogy megjelent a hetedik könyvünk, Lötinczi Ágnes verseskönyve a sorozatban. És ennek pedig az a módja, hogy kis példányszámú kiadványokat szerkesztünk, hogy az Ághegy a tagdíjakból és a szerző pénzéből kiadhassunk egy-egy művet. Hiszem, hogy ez is arra jó, hogy az alkotó munkát serkentsük.

- *Feltételezhető-e, hogy a Magyar Köztársaságban élő magyaroknak is erőt adhat az, hogy Skandináviában élő nemzettársaiknak fontos a magyar azonosság tudat erősítése?*

•Biztos vagyok, hogy abban, hogy a jó példa onnan is ragadós lehet. Ha tehát egy kis közösség megteremti a maga irodalmát, művészetét, semmi nélkül, anyagiak nélkül, akkor talán mindenütt követőkre találhat. És vannak ilyen egyesületek. Itt van például a Magyar Kultúra Lovagrendje, amely a „semmiből” él. Tavaly kértek egy forintos szimbolikust támogatást, azt sem kapták meg. De most jövek faluról, Bogácsról, ahol a Bor Lovagrend is kulturát terjeszt. Nemcsak izogatnak, ahogyan egyesek képzelik, hanem valóban kulturát terjesztenek. Ők sem támogatásból élnek. És azt hiszem, hogy nagyrészen ettől függ a mi életünk minősége. Az egész magyar élet ettől függ. Ha nem sikerül a magyarságot olyan tudati szintre emelni, amely kulturálisnak nevezhető, akkor nincs jövőnk. Mert akkor csak az anyagiak utáni vágy az irigység, a mindenféle rossz jelzőkkel illelhető élet működik, és nem az a szellemi élet az irányadó, amely aztán magasabb régiókba lendítheti a magyarságot. Márpedig kultúra nélkül nincs élet. A politika is azért olyan amilyen, mert kevésbé kulturált. Ha kulturált politikát folytatnánk, akkor talán Európa java lehetnénk.

(Elhangzott a Kossuth Rádió Vasárnapi újság adásában)

Bíztatás

Tisztelt Tar Károly úr!

Az internetrádióban a Vasárnap újság műsorában hallottam ma egy érdekes interjút Önnel. Bár rám odafigyel egy ingyenes regionális újság (Budakeszi Iránytű, kiragadva ebből egy cikket <http://www.budakesziiranytu.hu/index.php?cikk=2252>), mégis úgy érzem, ahogy Ön mondja, hogy kevés publicitást, erkölcsi támogatást kapnak a „külföldre szakadt” hazánk fiai, pedig miránk ugyanannyira szüksége van Magyarországnak, mint nekünk egy olyan országra, amelyre felnézhetünk. Egy évtizeddel ezelőtt még büszkén mondtuk, hogy honnan valók vagyunk, ma már kínos kérdéseknek vagyunk kitéve, pedig mi nem változtunk. Ugyanakkor bármilyen régen is élünk külföldön, mindig magyarok maradunk és ha mi nem viselkedünk itt példamutatóan, akkor főleg azok, akiknek nincs közvetlen tapasztaltuk, rajtunk keresztül ítélik meg a magyarokat.

Jó egészséget és sok erőt kívánok Önnek nemes erőfeszítéséhez!

Üdvözlettel:
Albrecht György
Karlsruhe

Vály Sándor: IL PITTORE 6

Karinthy emléktáblák Stockholmban

A márványtáblák szövege:
Herbert Olivecrona professor i neurologi opererade år 1936 på Serafimerlasarettet den ungerske författaren Frigyes Karinthy 1887-1938 och gav honom därmed möjlighet att skriva sin berömda bok "En resa runt min hjässa".

Karinthy Frigyes emlékére 1887-1938 ebben az épületben műtötte meg a magyar

író *Herbert Olivecrona* agysebész professor 1936-ban lehetővé téve az „*Utazás a koponyám körül*” megírását. SMOSZ

Karinthy Frigyes tiszteletére, unokája, Karinthy Márton jelenlétében kétnyelvű emléktáblát avatott Stockholmban a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége (SMOSZ) a Karolinska Intézetnek azon az épületén, amelyben 1936-ban életmentő agyműtéten esett át az író. Bihari Szabolcs, az SMOSZ elnöke az MTI-nek elmondta, Karinthy Frigyes 49 éves korában a világhírű Olivecrona professor műtötte, s ezután született meg az *Utazás a koponyám körül* című regény, Karinthy életművének kiemelkedő alkotása. A tábla költségeit az SMOSZ és egyéni adományozók adták össze.

A magyar nagykövetséggel közösen irodalmi beszélgetést is szerveztek Karinthy-ról az unoka, Karinthy Márton részvételével. A követségre meghívták a Stockholmban élő magyarokat és az ott tanuló magyar egyetemisták és kutatók egyesületének képviselőit is.

A beszélgetést Klein György professor, a Karolinska Intézet Mikrobiológiai és Tumorbiológiai Központjának kutatója, a Svéd Királyi Akadémia és a Magyar Tudományos Akadémia tagja vezette. Karinthy Márton hangsúlyozta, hogy a magyar kultúra újabb emlékhelye a stockholmi tábla. „Stockholm összekapcsolódik a Karinthy-életművel, mert a Karolinska Intézetben elvégzett operációval nemcsak az életét hosszabbították meg két évvel. Karinthy Frigyes egész életműve beépül az európai irodalomba, és ezt jelöli a tábla Stockholmban”.

Karinthy Márton másodszor látogatott a svéd fővárosba, két évvel ezelőtt *Ördögörcs* című családregényéről beszélt a Göteborgban és a stockholmi magyarok előtt.

Határtalan irodalom képekben

Határtalan irodalom

Kaiser Ottó fotóművész kiállítása

Szeretettel várjuk 2009. április 3-án 18 órára,
a Duna Televízió székházában tartandó
kiállítás megnyitóra.

A kiállítást Koltai Lajos operatőr-rendező nyitja meg.
Zongorán közreműködik Nagy János.

Helyszín: 1016 Bp. Mészáros u. 48. A kiállítás április 30-ig tekinthető meg.

Kaiser Ottó, a Skandináviában élő magyar írókat is bemutató, nagysikerű kétkötetes képeskönyvét kiegészítendő, gazdag művészeti fotóanyagából állította össze ez a rendhagyó kiállítást. (A képen Sütő András és felesége.)

A Polar Alapítvány szeretettel várja Önt és kedves családját

HANNU MÄKELÄ finn író

Anya
című regényének bemutatójára.

Az íróval Csepregi János költő
és Fehérvári Győző, a regény fordítója beszélget.
Közreműködik: Fekete-Kiss Sándor zeneszerző.

Időpont: 2009. március 27. péntek 18 óra.
Helyszín: Finn Nagykövetség,
Budapest, XI., Kelenhegyi út 16/A

www.polarkonyvek.hu

***

A Szépirodalmi Figyelő és a Magyar Írószövetség és a **Polar Alapítvány** rendezésében március végén, a Finn Nagykövetségen, bemutatták **Hannu Mäkelä** finn író **Anya** című regényét. Az íróval **Csepregi János** költő és **Fehérvári Gy z**, a regény fordítója beszélgetek. Csepregi János írása Hannu Mäkelä könyvéről a Szépirodalmi Figyelő 2008/6. számában olvasható.

Három új Magyar Kultúra Lovagja Skandináviában

Az Ághegy-Liget Baráti Társasága karácsonyi ünnepek előtt két örömteli üzenetet kapott, amelyből arról értesült, hogy javaslatára a Falvak Kultúrájáért Alapítvány keretében működő Kultur Lovagrend, az Ághegy folyóirat alkotó közösségének két tagját, a Magyar Kultúra Lovagja címmel tüntették ki. Erdős Bartha István és Tóth Ildikó Irma, és a Norvégiából jelölt Dr. Nagy Mária Lucia lovagi címmel, Skandináviában, immár kilencre gyarapodott a magyar művelődésért lovasias tettekkel kiemelkedően és önzetlenül küzdő kultúremberek száma. Íme a levél:

FALVAK KULTÚRÁJÁÉRT ALAPÍTVÁNY

H - 1134 BUDAPEST Gidófalvy út 29. Fax 36-13407717 Mobil: 06-702186535 Honlapok: falvak.freeweb.hu; www.alkotohazak.shp.hu; www.civilhalo.shp.hu E-mai l címek: falvak@freemail.hu; kultura.lovagja@gmail.com

Tisztelt Pályázó!

A Falvak Kultúrájáért Alapítvány nevében megköszönöm a Kultúra Lovagja címe benyújtott pályázatukat. Alapítványunk 2009. évi pályázatán közel 150 társadalmi szervezet és önkormányzat állított, illetve támogatót jelöltet. A 48 fős Tanácsadó Testület 140 személyiség lovasias tetteit értékelte.

Örömmel tájékoztatom, hogy a Falvak Kultúrájáért Alapítvány kuratóriuma a Tanácsadó Testület javaslata alapján az önök által felterjesztett személy **jelölését elfogadta.**

Kérem, hogy szervezetük lehetőleg nyílt rendezvényen, „karácsonyi ajándékként” adja át a jelöltnek az értesítést. A cím elfogadásáról közös jelöltünk önállóan dönthet, amelyet azzal jelez, hogy a kitöltött és aláírt adatlapot 2009. december 31-ig visszajuttatja alapítványunknak.

Az avatási ünnepségre Budapesten, az Uránia Nemzeti Filmszínházban, a XXII. Magyar Kultúra Napja Gála keretében, 2010. január 22-én 10.00 órai kezdettel kerül sor. A rendezvényen szeretettel várjuk a jelölt hozzátartozóit és a jelölő szervezet képviselőit. A meghívókat a jelölt által kért mennyiségben annak címére postázzuk.

Tapasztalataink szerint, azokon a helyeken, ahol a címalapító céljait leginkább követik, a jelölésről szóló értesítés „karácsonyi ajándékszerű” átadása, a január 22.-ei avatási ünnepség, és a felavatott lovas köszöntése a jelölő szervezetek és a települések közös ünnepeivé válhat. A következő hetekben ennek megfelelően kellene a pályázó szervezeteknek a helyi és regionális sajtónyilvánosságát is szerveznie.

Mindezek alapján az Önök közreműködésével gazdagodhat millenniumi ajándékunk, erősödhet a társadalmi szervezetek rangos, hosszú távon fenntartható elismerési formája.

Kívánom, hogy az elismerés legyen közösségük összetartozásának ünnepe.
Budapest, 2009.december 3.

Őszinte tisztelettel:

Nick Ferenc mkl.
kuratórium elnöke

Jelöltjeink lovagias tettei:

Erdős Bartha István ny. egyetemi tanárt, író és fordító:

Már ifjú korában is lelkes falukutatást végzett a Nyárad mentén. A marosvásárhelyi református kollégium cserkészcsapatában folytatta önzetlen népdal- és népmese-gyűjtését, valamint támogatta az erdélyi Rákóczi és Bocskai hasonló nevű elrománosított családok visszamagyarosítását. A második világháborút hadifogolytábor követte, így csak 1951-ben szerzett mérnöki oklevelet a Budapesti Műszaki Egyetemen. Hajógyári munkája mellett mintegy 25 ezer oldalnyi orosz szakkönyvet magyarra fordítója, és tizedének magyarról oroszra. Államellenes szervezkedés miatt Romániában bebörtönözték, majd a budapesti ÁVH börtönébe került. 1957-ben menekült Svédországba, és megalakította a Bethlen Gábor Cserkészcsapatot, irodalmi

kört szervezett és rendszeresen tartott előadásokat. 1964-ig a protestáns egyház malmoői gyülekezetének főgondnoka volt. Megkezdte fordítói munkáját, amelynek eredményeként több kiadvány jelent meg. Létrehozta az Erdős Irma ösztöndíjat, amellyel évente két fiatal színésznek nyújt pénzjutalmat, ugyanakkor az elhunyt feleségéről elnevezett emlékgyűrűvel tünteti ki a Székely Színház arra érdemes tagját. Tárgyi adományaival létrehozta a marosvásárhelyi Székely Színház Múzeumát.

A kortárs irodalom és m vel és támogatásáért

Javaslattevő: Aghegy-Liget Baráti Társaság, Tar Károly ekl.

Dr. Nagy Mária Lucia, orvos:**Buday Károly fotója**

Ötvenhatos menekültként Norvégiában fejezte be orvosi tanulmányait, és nyugdíjba vonulásig megbecsült, hivatásának élő, lelkiismeretes belgyógyászként dolgozott. Napi munkája mellett az idősök otthonában teljesített önkéntes gyógyító szolgálatot. A Norvégiában vegyes házasságban élők közösségének meghatározó alapítója, az 1937-ben alakult Norvég-Magyar Egyesület felélesztője. A szervezet elnökeként a kétnyelvű, kétkulturájú közösség megteremtője, fejlesztője. A kultúrák és a nyelvek közötti kapcsolatok elkötelezett támogatója. Jellemzően mindkét nyelven érthető-szórakoztató előadásokat, bemutatókat – többek között kórus, tánc, zenekar – szervezésére fordítja figyelmét. Rendszeres látoga-

tója a Magyarországon tanuló norvég diákoknak, így azok hazájukba visszatérve rendszerese látogatói lesznek a civilközösség rendezvényeinek. A norvég-magyar szótár bővítésének szervezője. Az általa szervezett magyar ünnepeken a királyi is megjelent. A társadalmi szervezet negyedévente megjelenő lapjának főszerkesztője, amelyben párhuzamokat keres és talál a két nép történetéből.

§ A kultúrák közötti kapcsolatok ápolásáért

Javaslattevők: Alapító Lovagok, Támogatók: Bjørn Frode Ostern nagykövet és Kovács Ferenc mkl.

Tóth Ildikó Irma, népművelő, író:

Gyermekkorában kísérte teológus apját erdélyi néprajzi gyűjtésére. Az erdélyi Mérában indult el mezőszegi és kalotaszegi táncokkal meghatározóan népművészeti elkötelezettsége. Számos zaklatott év után húsz éve telepedett le Svédországban, ahol a bevándoroltak gyermekeinek óvodáját vezette, majd az öregek otthonában dolgozott nyugdíjazásáig. A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség helyi gyülekezetének megalapítója és alapítása óta annak vezetője, 1991-től az egyháztanács titkára. A Magyar Nyelvvédők Egyesületének titkára, nyári táborok, „Ige és anyanyelv” versenyek szervezője. Kiadványokat állított össze a magyar nyelvoktatás érdekében. Tíz éve „Játszóház” névvel indította gyermekfoglalkoztatóját, ahol a magyar kultúra elemeivel is megismerteti a gyermekeket. Több népművelő füzet szerzője, összeállítója. Visszaemlékező könyve az Ághegy Könyvek sorozatában jelent meg.

§ A magyar kultúra külföldi népszerűsítéséért

Javaslattevő: Ághegy –Liget Baráti Társaság, Tar Károly, ekl.

